

ALAPVETŐ JOGOK BIZTOSA
AZ ENSZ NEMZETI EMBERI JOGI INTÉZMÉNYE

Ügyiratszám: EBF-AJBH-165-11/2021

Az Alapvető Jogok Biztosa (1055 Budapest, Falk Miksa u. 9-11., a továbbiakban: hatóság) a civil és érdekképviselői szervezet által képviselt **kérelmezőnek** az egyenlő bánásmód követelményének megsértése tárgyában **a V-Busz Veszprémi Közlekedési Kft.-vel** (székhelye: 8200 Veszprém, Házgyári út 1., a továbbiakban: eljárás alá vont) **szemben** előterjesztett kérelme alapján az alábbi

HATÁROZATOT

hozta.

A hatóság megállapítja, hogy az eljárás alá vont a kérelmezővel szemben fogyatékoságával összefüggésben megsértette az egyenlő bánásmód követelményét közvetlen hátrányos megkülönböztetés formájában. Az ezt meghaladó részben a hatóság a kérelmet elutasítja.

A hatóság megtiltja az eljárás alá vontnak a jogsértő magatartás jövőbeni tanúsítását és elrendeli a végleges határozatának a – jogsértő közérdekből nyilvános adatainak kivételével – személyazonosításra alkalmatlan módon, 30 nappal történő nyilvános közzétételét a hatóság <https://www.ajbh.hu/> honlapján és az eljárás alá vont <https://vbusz.hu/> honlapján, a kezdőlapról közvetlenül elérhető módon. A fentiekben túl a hatóság az eljárás alá vonttal szemben 300.000,- Ft, azaz háromszázezer forint bírságot szab ki, melyet az eljárás alá vont a határozat kézbesítésétől számított 30 napon belül köteles megfizetni a központosított bevételek 10032000-01040810-000000000 számú beszedési számlájára történő átutalással.

A döntés ellen a közigazgatási eljárás keretében fellebbezésnek helye nincs, azonban a döntéssel szemben közigazgatási per kezdeményezhető.

A döntéssel szembeni közigazgatási pert a kézbesítéstől számított 30 napon belül a Fővárosi Törvényszéknek címzett, de az Alapvető Jogok Biztosánál írásban benyújtott kereseti kérelemmel lehet kérni. A közigazgatási per illetéke 30.000 forint, a kereseti kérelmet benyújtó felet tárgyi illetékfeljegyzési jog illeti meg. A Fővárosi Törvényszék előtt a jogi képviselet kötelező.

Az elektronikus ügyintézésre kötelezett – ideértve az ügyfél jogi képviselőjét is – a kereseti kérelmet az űrlapbenyújtás-támogatási szolgáltatás igénybevételével az Alapvető Jogok Biztosának Hivatala <https://www.ajbh.hu/en/ebff-jogorvoslat> honlapjáról letölthető speciális formanyomtatványon (AJBH K01) köteles benyújtani az Alapvető Jogok Biztosának Hivatala Hivatali Kapuján (KRID: 420418398) keresztül.

Az eljárás során 10.435,- Ft, azaz tízezer-négyszázharmincöt forint útiköltségből származó eljárási költség merült fel, amelyet az eljárás alá vont köteles megfizetni a határozat kézbesítésétől számított harminc napon belül az Alapvető Jogok Biztosának Hivatala 10032000-00319401-00000000 számú előirányzat-felhasználási keretszámlájára történő átutalással.

Ha a kötelezett a pénzfizetési kötelezettségének határidőben nem tesz eleget, illetve az állam által előlegezett költség után a megelőlegezés időtartamára a jogosultnak a törvényes kamatnak megfelelő mértékű késedelmi pótlékot fizet.

INDOKOLÁS

A kérelmező a civil és érdekképviseleti szervezet útján 2020. augusztus 4-én panaszt terjesztett elő a hatóság jogelődjéhez, az Egyenlő Bánásmód Hatósághoz az eljárás alá vonttal szemben, mivel álláspontja szerint az eljárás alá vont 2020. június 30-án az autóbuzos személyszállítási szolgáltatás nyújtása során közvetlen hátrányos megkülönböztetést és zaklatást valósított meg vele szemben a fogyatékoságával összefüggésben.

Az Egyenlő Bánásmód Hatóság a kérelem alapján 2020. augusztus 11-én értesítette az eljárás alá vontat az eljárás megindításáról, és nyilatkozattételre hívta fel. Az eljárás alá vont nyilatkozatában vitatta a kérelmező által előadottakat, és visszautasította a diszkriminációra vonatkozó felvetést.

Az eljárás során az Egyenlő Bánásmód Hatóság a feleknek az eset körülményeire vonatkozó eltérő írásbeli nyilatkozataira tekintettel, a tényállás felderítése érdekében 2020. szeptember 23. napján tárgyalást tartott Veszprém Megyei Jogú Város Önkormányzatának Polgármesteri Hivatalában, ahol a felek egyezségi szándékukat kinyilvánítva, időt kértek az egyezség kidolgozására és az eljárás szünetelését kérték. A felek kérésére a tárgyalásra tanúként megidézett személyek meghallgatására nem került sor. A felek közös kérelme alapján az Egyenlő Bánásmód Hatóság az EBH/HJF/376/17/2020. számú végzésével megállapította az eljárás 2020. szeptember 23. napjától kezdődő szünetelését. A kérelmező – tekintettel arra, hogy a szünetelés alatt a feleknek nem sikerült egyezsége jutniuk – 2021. március 11-én az eljárás folytatására irányuló kérelmet nyújtott be Alapvető Jogok Biztosához mint az Egyenlő Bánásmód Hatóság jogutódjához.

A 2021. március 12-től ismét folyamatban lévő eljárásban az ügyben korábban megidézett tanúk a hatóság felhívására írásban tettek tanúvallomást, melyeket a hatóság megküldött a feleknek is. A megküldött tanúvallomásokra a kérelmező tett észrevételeket, az eljárás alá vont ezen jogával nem élt.

A hatóság a felek írásbeli, és a tárgyaláson tett szóbeli nyilatkozatai, a tanúvallomások és az ügy egyéb iratai alapján a következőket állapította meg:

A fogyatékkal élő, kerekesszékkal közlekedő kérelmező 2020. június 30-án délután ...-kor az eljárás alá vont ... számú, forgalmi rendszámú, menetrend szerint közlekedő helyi buszjáratán szeretett volna utazni a Veszprém, megállóból két éves gyermekével együtt. A járaton korábban már több alkalommal, gond nélkül utazott a gyermekével együtt a kerekesszékekkel – önállóan, kísérő nélkül.

A sérelmezett esettel érintett jármű egy három ajtós (nem csuklós) autóbusz, amelyre kerekesszékekkel a középső ajtónál lehet felszállni. A kerekesszéknek kijelölt hely a busz közepén található, egy lehajtható üléssel, amely azonban nem használható abban az esetben, ha a busz kerekesszékes utast szállít. A kérelmező gyermekével együtt várakozott a megállóban, amikor a busz a megállóba érkezett. A busz megállt, a sofőr kinyitotta a kérelmezőnek a középső ajtót. A kérelmező – anélkül, hogy a rámpa le lett volna hajtva – megpróbált felszállni a járműre gyermekével az ölében. A kerekesszék azonban elakadt, ezért önállóan nem tudott felszállni, a buszsofőr azonban felsegítette a járműre. A járaton két utas tartózkodott, akik a középső ajtó közelében ültek, látták és hallották az esetet, és az eljárásban tanúvallomást tettek.

Az nem volt kétséget kizáróan megállapítható, hogy a kérelmező miért kísérelt meg úgy felszállni, hogy a rámpa nem volt lehajtva. A kérelmező állítása szerint azért próbált meg rámpa nélkül felszállni, mert a sofőr – annak ellenére, hogy erre megfelelő idő állt a rendelkezésére – nem nyitotta le a rámpát, a sofőr tanúvallomása szerint azonban azért nem tudta lenyitni a rámpát, mert a kérelmező azt nem várta meg, ugyanis mire ő odaért a középső ajtóhoz, hogy lenyissa a rámpát, a kérelmező már megkezdte a felszállást, és elakadt, ezért ő segítette fel a járműre. Ebben a kérdésben a tanúvallomást tevő utastársak nem tudtak nyilatkozni.

A felszállást követően a kérelmező elhelyezkedett a buszon az arra kijelölt helyen, de a busz nem indult el, mivel vita alakult ki közte és a járművezető között a kérelmező utazásának feltételeivel kapcsolatban. A buszsofőr ugyanis – kísérő és a gyermek rögzítése hiányában – nem látta biztosítottak a biztonságos utazás feltételeit. Az üzletszabályzatra hivatkozott és azt mondta, hogy kísérő nélkül nem utazhatnak, és elhangzott az is, hogy a gyereket rögzíteni kell. Felszólította a kérelmezőt, hogy szálljanak le, mert nem biztosítottak a biztonságos utazás feltételei. A kérelmező azonban nem akart leszállni, ragaszkodott ahhoz, hogy ők kísérő nélkül utazhatnak, mert kísérő csak a magatehetetlen embereknek kell, és nem kell rögzítés, hiszen ő fogja a gyermeket. Hangoztatta, hogy gond nélkül szokott utazni gyermekével együtt a sérelmezett járaton is, és hogy ő nem magatehetetlen, ugyanolyan joga van utazni, mint másnak. A járművezető erre azt mondta a kérelmezőnek, hogy egyedül fel se tudott volna szállni a járműre. Közben a diszpécserrel is egyeztetett. A járművezető többször felszólította a kérelmezőt, hogy hagyják el a járművet, a kérelmező azonban erre nem volt hajlandó, ezért a járművezető kihívta a rendőrséget, és a kérelmező végül a rendőrök felszólítására hagyta el a járművet a gyermekével együtt.

A járművezető tanúvallomása szerint a gyermek közvetlenül a felszállás után kiugrott anyja öléből és azt követően fel-alá szaladgált, illetve később felmászott a busz másik oldalán található négyes ülésekre és azokon állt. Az utastársak tanúvallomása szerint a vita alatt a gyermek az édesanyja közelében volt (állt, fel-alá járkált, nyugtalan volt, édesanyja nyugtatta).

A kérelmező és gyermeke buszon tartózkodása alatt a jármű mindvégig állt.

Az eset miatt a kérelmező panasszal élt az eljárás alá vontnál, amely a panaszt elutasította.

A kérelmező az eljárásban becsatolta a mozgási fogyatékoságát igazoló orvosi dokumentumot, a civil és érdekképviselői szervezet alapszabályát, a civil és érdekképviselői szervezetnek adott meghatalmazását és az eljárás alá vont panaszát elutasító levelét.

A hatóság a kérelmet érdemben megvizsgálta, és a bizonyítási eljárás során az ügyfelek által tett nyilatkozatok, a tanúvallomások, okirati és egyéb bizonyítékok, valamint a

vonatkozó jogszabályi rendelkezések figyelembevételével megállapította, hogy az az alábbiak szerint részben alapos.

Az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény (a továbbiakban: Ebktv.) 13. § (1) bekezdése és 14. § (1) bekezdésének a) pontja szerinti hatáskörében a hatóság kérelem alapján vizsgálatot folytat annak megállapítására, hogy megsértették-e az egyenlő bánásmód követelményét.

Az Ebktv. 4. § f) pontja szerint az egyenlő bánásmód követelményét a közszolgáltatást végző szervezetek jogviszonyaik létesítése során, jogviszonyaikban, eljárásaik és intézkedéseik során (a továbbiakban együtt: jogviszony) kötelesek megtartani.

Az Ebktv. 3. § (1) bekezdés d) pontja értelmében *közszolgáltatás*: a szerződéskötési kötelezettség alapján a lakosság alapvető szükségleteinek ellátására irányuló szolgáltatás, így különösen *a menetrend alapján közlekedő járművekkel végzett közforgalmú személyszállítás*.

Az Ebktv. 7. § (1) bekezdés alapján az egyenlő bánásmód követelményének megsértését jelenti a közvetlen hátrányos megkülönböztetés, a közvetett hátrányos megkülönböztetés, a zaklatás, a jogellenes elkülönítés, a megtorlás, valamint az ezekre adott utasítás.

Az Ebktv. 7. § (2) bekezdés a) és b) pontja szerint, ha e törvény eltérően nem rendelkezik, az olyan magatartás, intézkedés, feltétel, mulasztás, utasítás vagy gyakorlat nem sérti az egyenlő bánásmód követelményét, amely a hátrányt szenvedő fél alapvető jogát más alapvető jog érvényesülésének érdekében, elkerülhetetlen esetekben korlátozza, feltéve, hogy a korlátozás a cél elérésére alkalmas és azzal arányos; vagy amelynek az a) pont hatálya alá nem tartozó esetekben tárgyilagos mérlegelés szerint az adott jogviszonnyal közvetlenül összefüggő, észszerű indoka van.

Az Ebktv. 8. § g) pontja értelmében közvetlen hátrányos megkülönböztetésnek minősül az olyan rendelkezés, amelynek eredményeként egy személy vagy csoport valós vagy vélt fogyatékosága miatt részesül kedvezőtlenebb bánásmódban, mint amelyben más, összehasonlítható helyzetben lévő személy vagy csoport részesül, részesült vagy részesülne.

Az Ebktv. 10. § (1) bekezdése értelmében zaklatásnak minősül az az emberi méltóságot sértő, szexuális vagy egyéb természetű magatartás, amely az érintett személynek a 8. §-ban meghatározott valós vagy vélt tulajdonságával függ össze, és célja vagy hatása valamely személlyel szemben megfélemlítő, ellenséges, megalázó, megszegyenítő vagy támadó környezet kialakítása.

Az Ebktv. 19. §-a szerint az eljárás során a sérelmet szenvedett félnek kell valószínűsítene, hogy hátrány érte, és hogy annak elszenvedésekor rendelkezett az Ebktv.-ben felsorolt védett tulajdonságok valamelyikével. A másik felet terheli annak bizonyítása, hogy a jogsérelmet szenvedett fél által valószínűsített körülmények nem álltak fenn, vagy az egyenlő bánásmód követelményét megtartotta, illetve az adott jogviszony tekintetében nem volt köteles megtartani.

A fogyatékos személyek jogairól és esélyegyenlőségük biztosításáról szóló 1998. évi XXVI. törvény (a továbbiakban: Fot.) 7/A. § (1) bekezdése alapján a fogyatékos személy számára – figyelembe véve a különböző fogyatékosági csoportok eltérő speciális szükségleteit – biztosítani kell a közszolgáltatásokhoz való egyenlő esélyű hozzáférést.

A Fot. 4. § fb) pontja szerint közszolgáltatás az állam által fenntartott intézmény által nyújtott közszolgálati mediaszolgáltatás, továbbá oktatási, közművelődési, közgyűjteményi, kulturális, tudományos, szociális, gyermekjóléti, gyermekvédelmi, egészségügyi, sport-, ifjúsági, foglalkoztatási, *közlekedési szolgáltatás*, ellátás, illetve tevékenység. Ugyanezen szakasz fc) pontja szerint közszolgáltatás a helyi és nemzetiségi önkormányzat hatásköre gyakorlása során kifejtett minden tevékenység – ideértve különösen a hatósági és egyéb közigazgatási tevékenységet –, valamint a helyi önkormányzat, a nemzetiségi önkormányzat, a nem állami, helyi önkormányzati vagy nemzetiségi önkormányzati fenntartó és az egyházi jogi személy által fenntartott, közfinanszírozásban részesülő intézmény által nyújtott fb) alpont szerinti szolgáltatás, ellátás, tevékenység.

A Fot. 4. § ha) pontja alapján a törvény alkalmazásában a szolgáltatás egyenlő eséllyel hozzáférhető akkor, ha igénybevétele – az igénybe vevő állapotának megfelelő önállósággal – mindenki, különösen a mozgási, látási, hallási, mentális és kommunikációs funkciókban sérült emberek számára akadálymentes, kiszámítható, értelmezhető és érzékelhető.

A Fot. 8. §-a alapján a közlekedési rendszereknek, továbbá a tömegközlekedési eszközöknek, utasforgalmi létesítményeknek – beleértve a jelző- és tájékoztató berendezéseket is – alkalmasnak kell lenniük a fogyatékos személy általi biztonságos igénybevételre.

A személyszállítási szolgáltatásokról szóló 2012. évi XLI. törvény 51. § (4) bekezdése értelmében az egyenlő esélyű hozzáférés feltételeit a közforgalmú menetrend alapján végzett személyszállításban részt vevő járműveken fokozatosan meg kell teremteni, ennek érdekében az ezen járműveket érintő beruházások, fejlesztések, beszerzések során, valamint – ha ez műszaki szempontból lehetséges – az átalakítások során az egyenlő esélyű hozzáférés követelményeit már érvényesíteni kell.

Az autóbuszos személyszállítási szolgáltatásnak a 181/2011/EU rendeletben nem szabályozott részletes feltételeire, az abban foglaltak alóli mentességekre, az autóbuszos személyszállítási szolgáltatási feltételekre, valamint a közúti személyszállítási üzletszabályzatra vonatkozó szabályokról szóló 213/2012. (VII. 30.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Korm. rendelet) 5. § (1) bekezdése szerint a szolgáltató biztosítja a személyszállítás lebonyolításához és az utazási igények kiszolgálásához szükséges feltételeket.

A Korm. rendelet 5. § (4) bekezdése alapján a magatehetetlen vagy a szolgáltatás igénybevételére kísérő nélkül nem képes személy, valamint a hat éven aluli gyermek a személyszállítási szolgáltatás igénybevételére kísérő nélkül nem jogosult. A kísérővel utazó utasok járműben való elhelyezéséről, valamint folyamatos felügyeletéről a kísérő köteles gondoskodni.

A Korm. rendelet 5. § (6) bekezdése értelmében a (4) bekezdésben említett, az utazást kizáró, illetve a kísérő jelenlétét szükségessé tevő okok fennállását és a kísérő alkalmasságát a jármű személyzete nem vizsgálja.

A Korm. rendelet 5. § (7) bekezdése szerint a szolgáltató a személyszállítást megtagadhatja, illetve az utast a személyszállításból kizárhatja, ha az utas

- a) ittas vagy bódult,
- b) botránnyosan viselkedik, vagy más módon a többi utast magatartásával zavarja,
- c) magatartásával vagy állapotával a közlekedés biztonságát, saját és utastársai testi épségét, egészségét, a jármű vagy berendezéseinek épségét, tisztaságát veszélyezteti,

- d) ruházatával, poggyászával, illetve magatartásával vagy más módon a járművet, utastársai ruházatát vagy az utasok poggyászát beszennyezheti,
- e) a járműbe kézipoggyászként be nem vihető tárgyat vagy nem szállítható állatot vitt be, illetve kísérel meg bevinni,
- f) a szolgáltatást jogosulatlanul veszi igénybe és menetjegyet felszólításra vagy ellenőrzéskor sem vált,
- g) a személyszállítási szerződés megkötését tanúsító vagy utazási jogosultságát más módon bizonyító igazolást, illetve kedvezmény igénybevételére jogosító igazolványát – felhívás ellenére – nem mutatja fel,
- h) a menetdíj, a menetdíj-különbözet vagy a pótdíj megfizetését megtagadja, vagy
- i) a szolgáltató üzletszabályzatában foglalt utazási feltételeket nem tartja meg.

A Korm. rendelet 6. § (1), (2) és (6) bekezdései értelmében a szolgáltató köteles az utast a menetrendben foglalt feltételek szerint, biztonságosan elszállítani. Az utas jogosult az autóbuszon utazni, a kiszolgáló létesítményeket, berendezéseket használni, a személyszállításhoz kapcsolódó szolgáltatásokat igénybe venni. Az utas a személyszállítás – beleértve a fel- és leszállást, várakozást, utazást – során tartózkodni köteles a közlekedés biztonságát, a közlekedési eszközök, az utaskiszolgáló létesítmények és berendezések épségét, az utastársak kényelmét és nyugalma zavaró magatartástól.

A hatóság vizsgálata az eljárásban arra irányult, hogy az eljárás alá vont az autóbuszos személyszállítási szolgáltatás nyújtása során megsértette-e a kérelmezővel szemben fogyatékoságával összefüggésben az egyenlő bánásmód követelményét közvetlen hátrányos megkülönböztetés, illetve zaklatás formájában a fent ismertetett eset kapcsán.

1. Közvetlen hátrányos megkülönböztetés

A hátrányos megkülönböztetés Ebktv. 8. §-a szerinti törvényi elemei a védett tulajdonság, az összehasonlítható helyzetben lévő személyekhez képest elszenvedett hátrány és a kettő közötti okozati összefüggés. Amennyiben mindhárom elem megvalósul, a hatóság Ebktv. 7. § (2) bekezdésének b) pontja alapján azt vizsgálja, hogy az eljárás alá vont magatartásának, intézkedésének volt-e tárgyilagos mérlegelés szerint az adott jogviszonnyal közvetlenül összefüggő, észszerű indoka. Amennyiben a védett tulajdonságra tekintettel előírt kötelező esélykiegyenlítő intézkedést kell betartani (pl. Fot.), annak elmulasztása, illetve nem megfelelő biztosítása is sérti az egyenlő bánásmód követelményét, ugyanis a védett tulajdonsággal nem rendelkezőkhöz képest az egyenlő bánásmód csak az esélykiegyenlítő intézkedés megfelelő megvalósulása révén biztosítható.

A kérelmező az őt ért sérelem okaként az Ebktv. 8. § g) pontja szerinti fogyatékoságát jelölte meg, mely **védett tulajdonságot** a kérelméhez csatolt orvosi dokumentummal megfelelően igazolt.

A kérelmező az őt ért **hátrányt** abban jelölte meg, hogy az eljárás alá vont kizárta az utazásból őt és vele utazó két éves gyermekét, és ennek tényét az eljárás alá vont sem vitatta. Az eljárás alá vont a fogyatékos kérelmezőtől tehát megtagadta a közszolgáltatás nyújtását, míg más személyek esetében erre nyilvánvalóan nem került sor. Megállapítható volt tehát, hogy a kérelmezőt a vele összehasonlítható helyzetben levőkhöz képest hátrány érte.

A védett tulajdonság és a hátrány közötti **okozati összefüggés** is megállapítható volt, hiszen a kérelmező nyilvánvalóan a fogyatékosága miatt nem utazhatott az adott esetben az autóbusszon. Nem volt vitatott az eljárásban az, hogy a járművezető a kérelmező fogyatékosága (kerekeszékre utaltsága) miatt követelte meg az utazáshoz a kísérő jelenlétét, illetve a gyermek rögzítését.

Mivel a közvetlen hátrányos megkülönböztetésnek a fentiek szerint mindhárom törvényi tényállási eleme megvalósult, a hatóság – az Ebktv. 19. §-ában rögzített speciális bizonyítási szabályaira tekintettel – azt vizsgálta, hogy az eljárás alá vontnak az eljárásban sikerült-e bizonyítania, hogy az intézkedésének tárgyilagos mérlegelés szerint az adott jogviszonnyal közvetlenül összefüggő, észszerű indoka volt.

Az eljárás alá vont a **kimentés** körében azt adta elő, hogy a kísérő jelenlétét nem a kérelmező számára, hanem két éves gyermekére tekintettel, az utazás biztonságossága érdekében követelte meg a járművezetőt, mivel meglátása szerint a kérelmező helyzeténél fogva (kerekeszékét rögzítve az arra kijelölt helyen) nem volt abban a helyzetben, hogy az utazás időtartama alatt mindvégig közvetlen kontrollt gyakorolhasson a gyermeke felett.

Jelen ügy megítélése során abból kell kiindulni, hogy a fentebb hivatkozott jogszabályok alapján az eljárás alá vont köteles biztosítani az általa nyújtott autóbusszos személyszállítási szolgáltatás mint közszolgáltatás akadálymentes és biztonságos igénybevételét a kérelmező számára az állapotának megfelelő önállósággal. Az ehhez szükséges feltételeket az eljárás alá vontnak kell biztosítania.

A *kísérő jelenlétét* a személyszállítási szolgáltatás igénybevételéhez mind a Korm. rendelet, mind az eljárás alá vont üzletszabályzata kizárólag a magatehetetlen vagy a szolgáltatás igénybevételére kísérő nélkül nem képes személy, valamint a hat éven aluli gyermek esetében követeli meg.

Az eljárásban megállapítható volt, hogy a kérelmező nem magatehetetlen, gyakran utazik önállóan, gyermekével együtt az eljárás alá vont által üzemeltetett járatokon. A kérelmező tehát képes a szolgáltatás kísérő nélküli igénybevételére, ezért jogosult volt kísérő nélkül utazni.

A gyermek esetében a szolgáltatás igénybevételének feltétele volt kísérő igénybevétele, az adott esetben azonban ez a feltétel teljesült, mivel édesanyjával mint kísérővel kívánta igénybe venni a szolgáltatást.

A *gyermek rögzítését* sem jogszabály, sem az eljárás alá vont üzletszabályzata nem írja elő. Tehát nem feltétele a szolgáltatás igénybevételének, hogy a helyi buszjáraton a gyermeket a kísérője rögzítse akár magához, akár a buszban esetlegesen található valamely biztonsági rendszerhez. Az adott járaton egyébként az eljárás alá vont nyilatkozata szerint sem volt erre szolgáló biztonsági eszköz (pl. gyerekülés, biztonsági öv stb.), tehát a járművezető ezért sem szabhatta feltételül a rögzítést. A gyermek esetében csupán a kísérő igénybevétele volt feltétel azzal, hogy ő gondoskodik a gyermek elhelyezéséről és felügyeletéről. A kísérő pedig az adott esetben az anya személyében biztosított volt.

A fentiek szerint tehát jogszabályok (illetve az üzletszabályzat) rendezik a biztonságos utazás feltételeit, amelyek nem írják elő a járművezető által a konkrét esetben megkövetelt feltételeket. A jogszabály a feltételek szükségességének és megfelelőségének megítélését nem a járművezetőkre bízta (Korm. rendelet 5. § (6) bekezdése).

Rögzíteni kell azt is, hogy az eljárásban nem volt megállapítható, hogy a kérelmező, illetve gyermeke olyan magatartást tanúsított volna, ami Korm. rendelet 5. § (7) bekezdése alapján a személyszállításból való kizárást vonhatott volna maga után.

Az eljárás alá vontnak tehát nem sikerült bizonyítania, hogy a kérelmezővel szemben támasztott követelményeknek, a kérelmező utazásból való kizárásának tárgyilagossága mérlegelés szerint az adott jogviszonnyal közvetlenül összefüggő, észszerű indoka volt, ezért a hatóság az általa előadottakat kimentésként nem tudta elfogadni.

Mindezek alapján a hatóság megállapította, hogy az eljárás alá vont a sérelmezett esetben azzal, hogy a kérelmező és gyermeke számára kísérőhöz, illetőleg a gyermek rögzítéséhez kötötte a személyszállítási szolgáltatás igénybevételét, és ezek nem teljesítése miatt megtagadta tőlük a szolgáltatást, a kérelmezővel szemben fogyatékoságával összefüggésben megsértette az egyenlő bánásmód követelményét közvetlen hátrányos megkülönböztetés formájában.

Megjegyzi a hatóság, hogy az eljárás alá vont hivatkozott arra is, hogy abban az esetben, ha egy kisgyermek szaladgál, ugrál a buszon, ugyanúgy felszólítják a kísérőjét a gyermek biztonságos rögzítésére, mint a sérelmezett esetben, ezzel kapcsolatban azonban ki kell emelni a következőket: az adott esetben nem volt megállapítható, hogy a gyermek fentiek szerinti magatartást tanúsított volna, a jármű az adott esetben nem közlekedett, hanem mindvégig a megállóban állt, az eljárás alá vont pedig maga sem utalt arra, hogy az általa említett esetben az utast a szolgáltatásból kizárja. Ezért ez a hivatkozás nem volt befolyással a hatóság fenti döntésére.

2. Zaklatás

A kérelmező annak megállapítását is kérte, hogy a járművezetőnek a felszállást követő vita során elhangzott azon kijelentése, hogy egyedül fel se tudott volna szállni, a maga kontextusában nézve megvalósította vele szemben a zaklatás tényállását is. A kérelmező meglátása szerint ugyanis az adott mondat dehonesztáló, megalázó, és azt sugallja, hogy ő a fogyatékosága miatt magatehetetlen, önmagát ellátni képtelen személy, és mivel a járművön volt két utas, alkalmas volt arra is, hogy a kérelmező körül megalázó, ellenséges környezetet alakítson ki.

Az Ebktv. 10. § (1) bekezdése szerinti zaklatás törvényi tényállási elemei a védett tulajdonság, emberi méltóságot sértő magatartás, a kettő közötti ok-okozati összefüggés, illetve a célzott vagy megvalósult megfélemlítő, ellenséges, megalázó, megszegyenítő vagy támadó környezet kialakítása.

A kifogásolt kijelentés elhangzásának körülményei a következők voltak: A kérelmező a járművezető segítségével felszállt a járműre. A járművezető az üzletszabályzatra hivatkozva azt mondta neki, hogy kísérő nélkül a gyermekével nem utazhatnak. Erre a kérelmező azt válaszolta, hogy a magatehetetlen személyek számára kell kísérő, ő pedig nem magatehetetlen. A járművezető erre reagálva mondta a kérelmezőnek a kifogásolt mondatot.

A hatóság a közvetlen hátrányos megkülönböztetés vizsgálata körében már értékelté azt, hogy a járművezető – félreértelve a helyzetet – indokolatlan feltételeket szabott a kérelmezőnek. A kifogásolt kijelentés is ezzel összefüggésben, az ezzel kapcsolatos vita keretében hangozott el. A hatóság álláspontja szerint ennek a kijelentésnek nincs olyan emberi méltóságot sértő

többlettartalma, amely indokolná, hogy a hatóság ezért a kijelentésért a közvetlen hátrányos megkülönböztetésen túl egy másik jogsértés, a zaklatás megvalósítását is megállapítsa. Maga a kifogásolt kijelentés ugyanis tényszerűen a valóságnak megfelelt és éppen az elhangzásának körülményeire tekintettel nem általánosságban utalt a kérelmező fogyatékoságára, magatehetetlenségére, hanem a néhány perccel azelőtt lejátszódó konkrét eseményekre vonatkozott, konkrétan arra, hogy a kérelmező a járművezető segítségével tudott felszállni a buszra. A hatóság megítélése szerint ez a megnyilvánulás a maga kontextusában nem mutat túl önmagán, nem dehonosztáló, nem sugallja általánosságban azt, hogy a kérelmező egy magatehetetlen, önmagát ellátni képtelen személy. A jelenlévő tanúk vallomása sem utalt arra, hogy a járművezető ezt megalázó, támadó, megfélemlítő módon vagy szándékkal mondta volna, és ezt a kérelmező sem állította. Az adott esetben nem volt megállapítható az sem, hogy az elhangzott kijelentés célja vagy hatása a kérelmezővel szemben ellenséges, megalázó környezet kialakulása lett volna. Ezt a jelen lévő tanúk vallomásai sem támasztották alá.

A hatóság nem vitatja, hogy a járművezető részéről elhangzott, kifogásolt mondat a kérelmezőben rossz érzést kelthetett, emellett az is kétségtelen, hogy a zaklatás megítélése során a sérelmet szenvedett személy szubjektív benyomásait is értékelés alá kell vonni, ugyanakkor a hatóság álláspontja szerint ahhoz, hogy az Ebktv. szerinti zaklatás megállapítható legyen, a kifogásolt magatartásnak objektív mérce szerint is el kell érnie egy olyan szintet, ami alapján a zaklatás mint jogsértés megállapítható.

A hatóság hangsúlyozza, hogy megállapította, hogy az eljárás alá vont a kérelmező által kifogásolt magatartásával megsértette vele szemben az egyenlő bánásmód követelményét közvetlen hátrányos megkülönböztetés formájában. A kifogásolt magatartás körében elhangzott kijelentést azonban önmagában nem tartotta olyan súlyúnak, hogy pusztán annak alapján, azt külön értékelve a zaklatás megvalósítását is megállapítsa.

Nem volt tehát megállapítható, hogy az eljárás alá vont zaklatás formájában is megsértette volna a kérelmezővel szemben az egyenlő bánásmód követelményét, ezért a kérelmet ebben a vonatkozásban elutasította.

A jogkövetkezmények megállapítása során a hatóság mérlegelte az eset összes körülményeit, és azt, hogy a jogsértés a kérelmezőn kívül más mozgáskorlátozott személyt is érinthet, továbbá azt is, hogy a jogsértéssel okozott hátrány nem visszafordítható. Előbbiekre tekintettel a hatóság az eljárás alá vonttal szemben az Ebktv. 17/A. § (1) bekezdés b), c) és d) pontjaiban meghatározott szankciók alkalmazásáról döntött: megtiltotta a jogsértő magatartás jövőbeni tanúsítását; elrendelte a végleges határozatának – a jogsértő közérdekből nyilvános adatainak kivételével személyazonosításra alkalmatlan módon – 30 napra történő nyilvános közzétételét mind a hatóság, mind az eljárás alá vont honlapján, a kezdőlapról közvetlenül elérhető módon; valamint bírságot szabott ki. A végleges határozat közzététele a nyilvánosság tájékoztatását is szolgálja a jogtudatosság erősítése, és a hasonló esetek megelőzése, továbbá a mozgássérültekkel szembeni sztereotípiák megszüntetése érdekében, emellett a jogsértés súlyát tekintve a hatóság bírság kiszabását is indokoltnak találta. A hatóság a bírság kiszabása során – a fentiekén túl – figyelembe vette az eljárás alá vont gazdasági súlyát, teherviselő képességét.

A közzététel teljesítése érdekében a hatóság az általa anonimizált határozatot a jogorvoslati határidő leteltét követően küldi meg az eljárás alá vontnak.

Az eljárás során az eljárás alá vont indítványozta a sérelmezett esetben intézkedő rendőrök tanúkénti meghallgatását. *Az általános közigazgatási rendtartásáról szóló 2016. évi CL. törvény* (a továbbiakban: Ákr.) értelmében a tanú olyan természetes személy, aki ismeri az ügy elbírálását befolyásoló valamely tény, azért, mert látta (szemtanú), hallotta (fültanú) vagy érezte, és ezért elő tudja segíteni a tényállás hatósági tisztázását. A tanút tehát tényre lehet meghallgatni. Tekintettel arra, hogy a kérelmező felszállásánál és az azt követő vita során a megjelölt rendőrök nem voltak jelen – tehát nem voltak szem- és fültanúi annak, hogy mi, hogyan történt –, meghallgatásuk a tényállás tisztázását nem segítette volna elő, ezért meghallgatásukat a hatóság mellőzte.

A hatóság a határozatot az Ebktv. 13. § (1) bekezdésében és 14. § (1) bekezdésének a) pontjában biztosított hatáskörében eljárva hozta meg.

A határozat elleni fellebbezést az Ákr. 116. § (1) bekezdése zárja ki. A határozat elleni jogorvoslatot az Ákr. 113. § (1) bekezdés a) pontja és a 114. § (1) bekezdése biztosítja. A hatóság a jogorvoslatról szóló tájékoztatást továbbá a közigazgatási perrendtartásról szóló 2017. évi I. törvény (Kp.) 39. § (1) bekezdése alapján állapította meg. A Fővárosi Törvényszék kizárólagos illetékességét és a kötelező jogi képviselést az Ebktv. 13. § (2) bekezdése állapítja meg.

A hatóság az eljárási költséget az Ákr. 124. §-a alapján állapította meg, a kérelemnek helyt adó döntés esetén az eljárási költség viselésére vonatkozó döntés az Ákr. 126. § (2) bekezdésének b) pontján alapul.

Budapest, az elektronikus dátumbélyegző szerint

Dr. Kozma Ákos
az alapvető jogok biztosa nevében és megbízásából:

Dr. Könyvid Balázs
főtitkár